

Röda Korsets sju grundprinciper – vår kompass i rödakorsarbetet

INLEDNING

Som organisation ställs vi dagligen inför vägval och frågor som kräver eftertanke men också förmåga att fatta väl avvägda beslut. Grundprinciperna är vårt främsta verktyg och kompass. Utifrån grundprinciperna sätts våra mål och prioriteringar. De ger vägledning för hur vi arbetar, förhåller oss i olika frågor samt organiserar arbetet.

För samtliga rödakors- och rödahalvmåneföreningar är de sju grundprinciperna gemensamma och en sammanhållande länk. Grundprinciperna antogs vid den Internationella rödakors- och rödahalvmånekonferensen i Wien 1965.

Grundprinciperna finns inskrivna både i rörelsens och i de nationella föreningarnas stadgar. Dessa är:

MÅL

Humanitet
Opartiskhet

MEDEL

Neutralitet
Självständighet

ARBETSFORMER

Frivillighet
Enhet
Universalitet

Sjukhusvårdinna. Foto: Joi Grinde

HUMANITET

Röda Korset, som skapades ur viljan att utan diskriminering bistå dem som sårats på slagfältet arbetar internationellt och nationellt med att i varje läge förhindra och lindra mänskligt lidande. Vårt mål är att skydda liv och hälsa samt säkerställa respekt för varje människas värde. Röda Korset främjar ömsesidig förståelse, vänskap, samarbete och varaktig fred mellan alla folk.

Humanitetsprincipen intar en särställning. Den ska utgöra drivkraften till Röda Korsets hela verksamhet och alla de övriga principerna är till för att uppfylla denna första princip.

Fokus för humanitet är att förhindra och lindra mänskligt lidande, var det än uppstår och vem det än drabbar. Detta är rörelsens uppdrag och det är humanitetsprincipen som är vår utgångspunkt.

Vi har beredskap och kompetens att snabbt kunna sätta in åtgärder för att förhindra och lindra mänskligt lidande. Detta oavsett om orsaken till lidandet är väpnad konflikt, naturkatastrof, sjukdom, brist på vatten, föda eller social utsatthet. Människor ska skyddas mot övergrepp och behandlas humant i alla lägen. Att skydda liv och hälsa, skapa respekt för människovärdet och att verka för fred är också viktiga komponenter i humanitetsprincipen.

Packning av Svenska Röda Korsets ERU (Emergency Response Unit) till drabbade i naturkatastrof. Foto: Markus Hechenberger/Röda Korset

Område i Nigeria avspärrat med plakater och flaggor. Foto: Björn Larsson/Röda Korset

OPARTISKHET

Röda Korset diskriminerar inte när det gäller nationalitet, etnicitet, religion, samhällsställning eller politiska åsikter. Organisationen arbetar uteslutande för att lindra människors lidande utifrån deras behov och i första hand hjälpa de mest nödställda.

Opartiskhetsprincipen omfattar en icke-diskrimineringsprincip (alla människors lika värde och rättigheter) och en proportionalitetsprincip (den största hjälpen ska gå till det största hjälpbehovet).

Icke-diskriminering är en av hörnstenarna i principen opartiskhet. Rörelsen bistår människor utan att ta ställning till hur och varför hjälpbehovet har uppstått. Om två lider lika mycket ska hjälpen vara lika. Om behovet av hjälp är olika stort ska det mest akuta lidandet prioriteras. Behov styr och beslut grundas enbart på fakta.

Vi får aldrig få diskriminera när det gäller vilka personer som blir medlemmar, frivilliga och anställda. I sin tur måste alla rödakorsare dela och efterleva rörelsens värderingar och våra sju grundprinciper.

Fem kriterier som skulle kunna leda till diskriminering nämns i definitionen av opartiskhet. Observera att det enligt svensk lagstiftning finns sju diskrimineringsgrunder som omfattas av diskrimineringsförbudet: kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning och ålder.

NEUTRALITET

För att bevara allas förtroende väljer Röda Korset inte sida i fientligheter eller att engagera sig i meningsskiljaktigheter av politiskt, etniskt, religiöst eller ideologiskt slag.

Liksom opartiskhet är neutralitet ett absolut villkor för arbetet. Det är denna hållning som gett och som bevarar förtroendet för rörelsen över hela världen. Rörelsen får aldrig välja sida eller uppfattas att välja sida – varken i tal, i skrift eller i andra forum.

Det är vår neutrala hållning som gör att vi respekteras och kan verka i situationer där få eller ingen annan organisation släpps in. För oss i Sverige kan det kännas främmande, men i många fall jobbar våra systerföreningar i farliga situationer och områden där det säkra tillträdet är skillnaden på liv och död för både oss och dem vi hjälper.

Neutralitet är inte ett självändamål utan ett medel för att nå, förhandla och samverka med alla parter för att kunna bistå utsatta människor.

Neutralitetsprincipen innebär inte i något sammanhang likgiltighet inför lidande människor. Vi kommer alltid att ta ställning för den enskilda människan och mot våld och övergrepp, men vi gör det i den konfidentiella dialogen med de direkt ansvariga – vilken vi har tillgång till tack vare just vår neutralitet.

Hälsokontroll för att kontrollera vikten på en flicka i Burkina Faso.
Foto: Sarah Oughton

SJÄLVSTÄNDIGHET

Röda Korset är självständigt. Även om de nationella föreningarna har en stödjande roll till sina regeringar inom det humanitära området och var och en underställd sitt lands lagar, ska de behålla sitt oberoende som tillåter dem att alltid handla i enlighet med Röda Korsets principer.

De nationella föreningarna är oberoende, fattar själva beslut samt bestämmer över handlingar och uttalanden. Självständighet innebär dock inte isolering. Röda Korset kan samarbeta och samråda med andra. Då under förutsättning att dessa respekterar att grundprinciperna följs.

Den nationella föreningen följer sitt lands lagar, ingen myndighet får dock påverka organisationens förhållningssätt. Om regeringen, via den nationella föreningen, ger biståndspengar måste det alltid ske på organisationens villkor. Regeringen kan inte ställa krav som strider mot grundprinciperna för hur hjälpen ska förmedlas. Samma sak gäller vid samverkan med andra organisationer eller näringslivet.

Även om rörelsen har en stödjande roll till myndigheter inom det humanitära området, måste de nationella föreningarna behålla sin självständighet när de fattar beslut.

Svenska Röda Korsets frivilliga hjälper till med läsläsning. Här på Medborgarplatsen i Stockholm. Foto: Malin Hoelstad

FRIVILLIGHET

Röda Korset är en organisation som bygger på frivillighet och som inte drivs av egen vinning. Att engagera sig i Röda Korset är frivilligt – att ta emot hjälp från Röda Korset är också frivilligt.

Varje dag, runt om i världen, ger människor av sin tid och energi för att hjälpa andra – utan att ta betalt. Det kan vara besök hos äldre, assistans vid blodgivning eller att dela ut filter till katastrof-drabbade personer.

Rödakors- och rödahalvmånerörelsens omfattande nätverk av frivilliga är unik och säkerställer att människor över hela världen få hjälp. Genom sina frivilliga är den nationella föreningen förankrad i lokalsamhällen och bidrar till att stärka dem.

Att bli medlem eller att engagera sig i Röda Korset är frivilligt – att ta emot hjälp från Röda Korset är också frivilligt. När du åtagit sig en uppgift är det inte längre frivilligt att utföra den. Då ansvarar du för att den fullföljs i enlighet med grundprinciperna.

Svenska Röda Korsets logotyp på flagga.
Foto: Peter Hodgson/Röda Korset

ENHET

I varje land kan det endast finnas en nationell rödakors- eller rödahalvmåneförening. Den ska vara öppen för alla och omfatta hela landet.

Ett av kraven för att erkännas som nationell rödakors- eller rödahalvmåneförening är att den är den enda i sitt land, har enhetlig ledning och verkar i enlighet med rörelsens grundprinciper.

Som nationell förening har vi fått tillstånd att använda det röda korset i vår logotyp, med då tillsammans med namnet på föreningen (Svenska Röda Korset).

Den nationella föreningen är öppen för alla som tar ställning för organisationens värderingar och grundprinciper. Organisationen behöver en bred förankring bland människor med olika bakgrund, kunskap och idéer. Vi ska alltid rekrytera frivilliga, förtroendevalda och anställda utan diskriminering (opartiskhet).

All verksamhet utförs i enlighet med de riktlinjer och beslut som fattas i demokratisk ordning inom organisationen. Att den humanitära verksamheten ska omfatta hela landet innebär inte att omfattningen måste vara densamma i hela landet. Verksamheterna bedrivs där de behövs och anpassas också efter de lokala behoven.

En flicka i Syrien har just fått ett matpaket till sin familj.
Foto: Ibrahim Malla

UNIVERSALITET

Röda Korset är en världsomspännande organisation inom vilken alla nationella föreningar är jämlika och har samma ansvar och skyldigheter att bistå varandra.

Ett av rörelsens mål är att bli universell men de nationella föreningarnas främsta uppgift är att verka i det egna landet. Alla nationella föreningar har ett solidariskt ansvar gentemot varandra. Det innebär en skyldighet att hjälpa och en rättighet att få hjälp när de egna resurserna inte räcker till. Alla föreningar är jämbördiga när det gäller att fatta beslut som rör rörelsens gemensamma mål och prioriteringar.

SAMMANFATTNING

Röda Korsets uppdrag är att förhindra och lindra mänskligt lidande (humanitet). Vi gör ingen skillnad på personer – vi diskriminerar inte när det exempelvis gäller nationalitet, etnicitet, religion, samhällsställning eller politiska åsikter (opartiskhet). Vi tar heller inte ställning i fientligheter eller meningsskiljaktigheter (neutralitet). Röda Korset är självständigt och kan inte styras av andra, vi samråder och samverkar med andra, om dessa accepterar att vi arbetar utifrån våra grundprinciper (självständighet). Att engagera sig i Röda Korset är frivilligt – att ta emot hjälp från Röda Korset är också frivilligt (frivillighet). I varje land kan det endast finnas en nationell förening och verksamheten ska vara öppen för alla (enhet). En världsomfattande rörelse där vi hjälper varandra (universalitet).

